

El mite de Sísif

Sísif, fundador mitològic de la ciutat de Corint, retorna als inferns per complir un càstic: ha de carregar una enorme pedra fins al cim d'una muntanya i, quan hi arriba, la pedra rodola cap avall i ha de tornar a carregar-la; i així, eternament. El 1942 l'escriptor francès Albert Camus publicava un assaig que, sota el nom de "El mite de Sísif", fundaria la filosofia de l'absurd. Camus prenia el mite de Sísif com a metàfora per subratllar l'absurd de l'existència humana, la seva irrellevància més enllà de la creació. Connectava així amb un altre autor, el més estrany que hagi donat la filosofia francesa contemporània, Georges Sorel, que capgirava el pensament modern amb una provocativa reflexió: el que mou a l'ésser humà no es la recerca de la felicitat i la pau, com assegurava el liberalisme, ni tan sols la base material que preconitzava el marxisme, sinó la seva voluntat creativa. L'home sobreviu creant, deia Sorel, i allò que li dona sentir, deia Camus, és la creació.

Vivim constantment obsessionats en buscar un sentit a les nostres vides. Cada dia. Tots els dies. Busquem omplir les hores mortes, coses per a fer per sentir-nos realitzats, i teixir una xarxa d'amistats i relacions socials prou àmplia per sentir-nos menys sols. Al capdavant, són maniobres per imposar-nos dignament a l'essència de la nostra existència: una cadena infinita de vides humanes amuntegades en una línia infinita de temps viuen i moren eternament. Allò que ens absteu de tan feixuga misèria moral és allò que som capaços de fer i de llegar als altres, la creació més enllà de l'engranatge monòton de la vida quotidiana.

Vivim temps de deconstrucció humana, avancem amb rapidesa cap a l'abisme moral de la humanitat. La postmodernitat ens empeny a un món angoixosament complex que ja no som capaços de comprendre, mentre rebaixem l'alta cultura, on el producte artístic és el fruit de la combinació harmoniosa entre el treball intel·lectual i el talent, a la baixa cultura, on es confon tot això en un marasme de frivolitat i mediocritat. I la crisi econòmica ens condiciona revelant tràgicament la punta de llança de la teoria de Marx: tot depèn de la base material, perquè al no disposar dels mitjans de producció estem lligats a les engrunes que ens proporciona el sistema econòmic. Així, sense recursos, limitats per la necessitat econòmica ?sobreviure?, sense referents morals i enfonsats en la mediocritat intel·lectual, estem condemnats a transportar la pedra de Sísif eternament al cim.

"Suposo que el pessimisme grec provenia de les tribus pobres, guerreres, muntanyenques, que tenien un enorme orgull aristocràtic, però els recursos de les quals eren, pel contrari, mediocres; els seus poetes els enamoraven cantant-los les lloances dels seus avantpassats i fomentant-los en expedicions triomfals encapçalades per herois sobrehumans", deia Sorel. Aleshores, donem-nos el permís de ser pessimistes, condemnem aquest optimisme superficial instal·lat entre nosaltres, i creem. Creem cada dia, tots els dies, convertim les nostres vides absurdes en creació, i rebel·lem-nos, activament, contra l'actual estat de les coses. No hi veig més sortida: atiar amb l'art i la revolta el foc renovador que iniciï una nova vida.